



Številka: 122-1/2025-1-403004

Datum: 8. 1. 2025

Zadeva: Program Lokalne akcijske skupine za preprečevanje zlorabe drog v Mestni občini Kranj za leto 2025

A. SPLOŠNI DEL PROGRAMA:

- Ocena stanja na področju problematike drog v Mestni občini Kranj.
- Sprotno spremljanje gibanja problematike drog v občini in svetovanje pri usklajevanju služb, programov, ki se ukvarjajo s preprečevanjem zlorabe drog.
- Vzpostavljane pogojev za aktivno izvajanje preventivnih programov v MOK.
- Strokovno usposabljanje članov Lokalne akcijske skupine za preprečevanje zlorabe drog v Mestni občini Kranj (v nadaljevanju: LAS) in razvijanje lokalnih kadrovskih potencialov za delo v lokalni skupnosti na področju problematike drog.
- Priprava programa dela za leto 2026.
- Poročanje svetu MOK o delu LAS za leto 2024.
- Vplivanje na državno in lokalno politiko, ki kakorkoli vpliva na zdravje in na zakonske vidike problematike zasvojenosti.
- Seznanjanje javnosti o pojavnosti zlorabe drog v lokalni skupnosti s ciljem konstruktivnega odziva javnosti na problematiko drog in reševanje problematike.

B. OPERATIVNI DEL PROGRAMA:

1. Preventivni programi v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah MOK:

Lokalna akcijska skupina Mestne občine Kranj za preprečevanje zlorabe drog v Mestni občini Kranj (v nadaljevanju LAS) bo v šolskem letu 2025/2026 v OŠ in SŠ ter Dijaškem in študentskem domu Kranj (v nadaljevanju DŠD) podpirala:

teme za učence in dijake:

- zasvojenost (sem spadajo: alkohol, tobak, druge droge, nekemične zasvojenosti - internet, računalniške igre, elektronske cigarete - *e-cigareta*, *vejp*, *pod*, *mod*, *buff*, *bar*, *osebni uparjalnik**, ipd.),
- krepitev duševnega zdravja (sem spadajo: samopodoba, veščine za obvladovanje svojega življenja in uspešnega soočanja z izzivi, čustvenimi stiskami, stresom, tesnobo in depresijo),
- nasilje med vrstniki (sem spada: spletno nasilje in drugo nasilje),
- motnje hranjenja.

predavanja za starše:

- v vrtcih na temo ,
- v OŠ na temo preprečevanje škodljive rabe sredstev za omamo (elektronske cigarete*, alkohol, tobak, druge droge, digitalni mediji) ali na temo vzgoje,

delavnice ali predavanja za učitelje in vzgojitelje:

- na temo izzivi pedagoškega procesa.

LAS lahko, glede na potrebe na terenu, teme za neposredni poziv tudi spremeni.

Urad za družbene dejavnosti pripravi neposredni poziv za sofinanciranje preventivnih programov v vrtcih, OŠ in SŠ ter DŠD za šolsko leto 2025/2026. Predlog izbora in razdelitve sredstev opravi strokovna komisija imenovana s strani župana Mestne občine Kranj in je sestavljena iz treh članov Lokalne akcijske skupine Mestne občine Kranj, in sicer: Andraž Jakelj, Damijan Suhadolnik, Biljana Djaković, nadomestna članica Manja Vovk. Člani LAS obravnavajo predlog navedene Komisije. O predlogu odloči župan, z izbranimi izvajalci pa se sklene neposredne pogodbe o sofinanciranju.

Sredstva za ta namen bodo planirana v proračunu za leto 2026, torej v Programu LAS za leto 2026, in sicer se za ta namen okvirno nameni skupaj 19.000 €, od tega za vrtce predvidoma 2.000 €, za osnovne šole 12.000 € in za srednje šole ter DŠD 5.000 €.

Rok: avgust 2025

2. Ocena stanja

rok: februar 2025

odgovorne osebe: člani LAS, ki so predstavniki sociale, policije, zdravstva, mladine, otroškega varstva, osnovnih in srednjih šol.

3. Poročilo o opravljenem delu LAS za leto 2024

rok: marčevska seja Mestnega sveta MOK 2025

odgovorni osebi: Suzana Gladović in Manja Vovk

4. Pregled in ocena poročil

Urad za družbene dejavnosti je v skladu s Programom LAS za proračunsko leto 2025 že izvedel in izbral izvajalce na javnem razpisu za sofinanciranje preventivnih programov v vrtcih, OŠ in SŠ ter DŠD za šolsko leto 2024/2025. Izbor in razdelitev sredstev je opravila strokovna komisija imenovana s strani župana Mestne občine Kranj in je bila sestavljena iz treh članov Lokalne akcijske skupine Mestne občine Kranj, in sicer: Tanja Hrovat, Damijan Suhadolnik, Biljana Djaković. Člani LAS so tudi obravnavali predlog navedene Komisije. Z izvajalci so bile tudi že sklenjene pogodbe in izvajalci že izvajajo delavnice in predavanja.

Sredstva za ta namen so planirana v proračunu za leto 2025, torej v Programu LAS za leto 2025, in sicer se za ta namen nameni skupaj 17.991,20 €, od tega za vrtce 1.200 €, za osnovne šole 11.994,90 € in za srednje šole ter DŠD 4.796,30 €.

Komisija v sestavi Damijan Suhadolnik, Nika Kramarič, Biljana Djaković pa opravi pregled poročil opravljenih programov za šolsko leto 2024/2025 v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah.

rok: oktober 2025

5. Kratki filmčki dijakov srednjih šol MOK

V letu 2022, 2023 in 2024 je LAS že izpeljal uspešne preventivne akcije STOP ZASVOJENOSTI, kjer so se na razstavi s svojimi risbami eno leto predstavili učenci osnovnih šol in drugo leto dijaki srednjih šol, eno leto pa so učenci osnovnih šol pripravili kratke filmčke na temo »Kaj nas obvaruje pred zasvojenostjo? Za leto 2025 LAS pripravlja novo preventivno akcijo STOP ZASVOJENOSTI, v kateri bodo sodelovali dijaki srednjih šol. Srednje šole se pozove, da naredijo kratke filmčke. Iz filmčkov bo razviden pogled dijakov na temo »Kaj nas obvaruje pred zasvojenostjo? Srednja šola na MOK najkasneje do 30. januarja 2025 pošlje en filmček. LAS bo podala stališča glede posameznega filmčka in ga posredovala srednjim šolam predvidoma do 31. marca 2025 in bo v primeru ustreznosti predlagala, da filmček predvajajo razredniki na razrednih urah in se o njem z dijaki pogovarjajo. LAS bo za namen pogovorov razrednikov z dijaki podala usmeritve in posredovala odgovore na morebitna vprašanja.

V primeru zagotovljenih dovolj sredstev bo organizirano tudi predavanje za starše, v katerega se lahko vključi tudi enega izmed filmčkov. Predavanje za starše organizira Gimnazija Franceta Prešerna Kranj.

odgovorne osebe: Vera Dušak Prevc, Simona Božjak in člani LAS

6. Preventivne dejavnosti Nacionalnega inštituta za javno zdravje, OE Kranj

NIJZ OE Kranj, ki pokriva območje celotne gorenjske regije, na področju preprečevanja in zmanjševanja zasvojenosti v letu 2025 načrtuje naslednje aktivnosti:

- alkohol: promocija dogodkov brez alkohola, osveščanje različnih deležnikov in splošne javnosti o nevarnostih izpostavljenosti še nerojenega otroka alkoholu (obeležitev 9. septembra – mednarodnega dneva Fetalnega alkoholnega sindroma), akcija Otroci za varnost v prometu, predavanja za splošno javnost ter odzivanje ob aktualnih dogodkih, povezanih s tematiko tvegane in škodljive rabe alkohola, spodbujanje interdisciplinarne obravnave tveganega in škodljivega pitja alkohola med odraslimi;
- tobak: osveščanje različnih deležnikov in splošne javnosti o problematiki kajenja ter spodbujanje k prenehanju kajenja (obeležitev 31. januarja - dneva brez cigarete in 31. maja - svetovnega dne brez tobaka), informiranje različnih ciljnih skupin (zdravstveni delavci, pedagoški delavci) o različnih informacijah s področja kajenja ter spodbujanje širjenja informacij staršem OŠ;
- druge droge: koordinacija regijske EWS mreže, spremljanje dogajanja na terenu, izmenjava in obveščanje partnerjev o novih psihoaktivnih snoveh (NPS) v okviru regijske mreže;
- nekemične zasvojenosti: povečevanje zdravstvene pismenosti prebivalcev na področju nekemičnih zasvojenosti.

V okviru vsakoletne izdaje publikacije Zdravje v občini, ki jo NIJZ aktivno promovira tako v občinah in med zdravstvenimi delavci, preko spletne strani NIJZ pa je dostopna tudi splošni populaciji, NIJZ prikazuje tudi različne kazalnike, povezane z rabo psihoaktivnih substanc za posamezne občine.

Skozi vse leto pa NIJZ OE Kranj izvaja tudi aktivnosti na področju krepitve duševnega zdravja, promocije zdravja v šolskem okolju in v vrtcih, pa tudi med odraslimi prebivalci Slovenije (med starši, učitelji, vzgojitelji, v delovnih organizacijah).

rok: leto 2025

nosilec: Marjetka Hovnik Keršmanc

7. Preventivne dejavnosti Zdravstvenega doma Kranj

Območna enota Kranj, ZD Kranj

Območna enota Kranj obsega občine: Mestna občina Kranj, Naklo, Preddvor, Šenčur, Cerklje na Gorenjskem in Jezersko. Območna enota obsega približno 83. 000 prebivalcev.

Vizija Centra za krepitev zdravja (CKZ) Kranj, od ustanovitve dalje, je „Krepitev zdravja za vse“, ki obsega vse populacijske skupine (otroke, mladostnike, bodoče in že starše, aktivno populacijo, starejše in tudi druge, predvsem ranljive skupine: motorično in senzorično, socialno-ekonomsko, razvojno ali kakorkoli drugače ovirane posameznike). Zato je smiselno, da je vizija tudi vizija lokalnega okolja na področju krepitve zdravja in zagotavlja enakosti na območju Osnovnega zdravstva gorenjske (OZG), Območne enote (OE) Kranj. Slogan CKZ Kranj je: »Jutri Danes pa res začnem«, s katerim se spodbuja občane, da je za zdrav življenjski slog potrebno poskrbeti danes in ne čakati na jutri.

Promocija zdravja, primarna preventiva

- *Osebna komunikacija med staršema*

Program Osebne komunikacije med staršema je namenjen mladim staršem kot pomoč za bolj kvalitetno skupno življenje – partnersko sožitje, sožitje v družini, poteka na “Pripravi na porod in starševstvo”. Namen programa je prispevek k zmanjševanju socialne patologije – zlasti omam in zasvojenosti (alkohol, kajenje, nedovoljene droge, informacijska tehnologija). Strokovno nesporno dejstvo je, da slabo sporazumevanje, komunikacija med partnerjema/staršema odpira vrata tako psiho - somatskim obolenjem kot tudi zasvojenostim. Dodatno bo v letu 2025 organizirano predavanje za očete v okviru “Priprave na porod in starševstvo” in naslov delavnice je “Moški na prehodu v starševstvo», kjer se nagovori moške z vsebino k zmanjševanju socialne patologije – zlasti omam in zasvojenosti (alkohol, kajenje, nedovoljene droge, informacijska tehnologija).

- *Delavnica Zasvojenost*

Delavnica se izvaja za učence v 5.razredu osnovne šole. Tematika obravnava zdrave in nezdrave navade. Na delavnici se učence seznani z razlikami med odvisnostjo in zasvojenostjo, med legalnim in nelegalnim, ter med kemično in nekemično zasvojenostjo ter načine, kako se z njimi soočamo in kakšne so lahko posledice zasvojenosti. Na delavnici je predstavljena zgodba o miški Gospodični Posledični, ki uspe prepričati učenca Jerneja, da ne poseže po alkoholu in kajenju ter se zave posledic, ki jih zasvojenost prinese. Delavnica je zelo dobro sprejeta in učence spodbuja k razpravi.

- *Stop kajenju*

Kratka delavnica je namenjena od 5. razreda dalje v osnovni šoli. Obravnava tematiko v povezavi s kajenjem e-cigarete, uporaba fug in kajenjem cigaret. Izvede se na željo šole, kjer se problem pojavi. V preteklem letu je bilo

povpraševanje veliko in podobno se pričakuje tudi v prihodnje. Vsebina se prilagodi glede na aktualno problematiko v šoli. V letu 2024 je bila uporaba fug že v drugi triadi osnovne šole.

- *Alkohol ni mleko in kajenje ni in*

Predavanje je namenjeno osnovnošolskim otrokom zadnje triade in se izvede na željo šole. Primerna je tudi kot tema na razredni uri in naravoslovnem dnevu. Predavanje vsebuje tudi aktivno sodelovanje otrok s kritičnim pogledom na zlorabe alkohola, kajenja in je dobrodošlo za učence 9. razreda, ki so konec šolskega leta sreča z valetom.

- *Vpliv substanc na telo*

Delavnica se izvaja v 3. letniku srednje šole. Tematika obravnava odgovorno vedenje mladostnikov na področju psihoaktivnih snovi. Prav tako se individualno o tej temi razpravlja tudi ob rednem sistematskem pregledu v 3. letniku – zdravnik in medicinska sestra.

- *Zdrave in nezdrave navade*

Tematika se predstavlja na roditeljskih sestankih v višjih razredih osnovne šole. Starši se seznanijo z nezdravimi navadami mladostnikov v šoli in se poudarja zdrave navade. Izvedemo jo tudi v športnih klubih (klub skakalcev Kranj).

- *Stojnica zdravih navad*

Stojnica se izvaja v srednjih šolah (vse srednje šole v Kranju) in je namenjena dijakom vseh letnikov. Tematika, ki se predstavlja, je povezana z zdravimi in nezdravimi navadami. Poudarek je na pasteh nezdravih navad (kajenje, uporaba nedovoljenih substanc, zloraba alkohola, prekomerna uporaba informacijske tehnologije). Dijaki prepoznajo stanje opitosti predvsem z vidika ravnotežja in zaznavanja okolice – z uporabo očal, ki predstavljajo različne stopnje zaužitega alkohola in onemogočajo običajno zaznavanje.

- *Stop zasvojenosti in Dan brez alkohola v Mestni občini Kranj – sodelovanje v lokalni skupnosti*

Sodelovanju na dogodku občine. Aktivno sodelovanje z zbiranjem in pisanjem misli. Na stojnici predstavitev aktivnosti CKZ Kranj s področja preprečevanja zasvojenosti.

- *Vzgojni centri v OE Kranj*

Predstavitev vseh zgoraj vsebin na kratkih delavnicah v vzgojnih centrih. Aktivno sodelovanje otrok in dijakov v individualnih posvetih in kratkih delavnicah.

- *Promocija zdravja v lokalni skupnosti*

Izvajanje predavanj v delovnih organizacijah in v Medgeneracijskem centru v Kranju (Naklo, Šenčur, Preddvor) z naslovom: »Manj kapljic alkohola, več let življenja«. Predavanje o težavah zaradi čezmernega pitja alkohola, ki se odražajo na vseh področjih življenja in se jih praviloma zavemo (pre)pozno, šele tedaj, ko postanejo zelo izrazite. Nenamerno – kajti nihče ne pije alkohola. Ozavešča se zaposlene in občane, da bi se izognili težavam, da dobijo vse potrebne informacije za odločanje o tem koliko, kdaj, kako... se bo pilo oziroma ali je pitje alkohola res dobra, odgovorna, pametna izbira? Predavanje bo izvedeno tudi v Mestni knjižnici Kranj.

Center za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog

Paciente, vključene v Center za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog, obravnavamo pri:

- zdravniku, ki obsega področje terciarne preventive, zlasti s stimulacijo za bolj zdravo življenje, samo zdravljenje pa prispeva k zmanjševanju škode in kriminalnih dejanj;
- pri psihologu, ki obsega psihosocialne ukrepe, ki vključujejo svetovanje, motivacijske razgovore, kognitivno - vedenjsko terapijo, tehnike sproščanja, pogovorne ure, delavnica o odnosih;
- pri psihiatru, ki obsega vodenje bolnikov; vključuje tudi skupinsko ter družinsko terapijo in druge aktivnosti za preprečevanje recidivov na področju zasvojenosti z nedovoljenimi drogami;
- pri diplomirani medicinski sestri/zdravstveniku, ki vsebinsko zajema področje zmanjševanja problematike na področju kajenja, tveganega, škodljivega pitja alkohola, zasvojenosti; svetovalne pogovore o higienskih ukrepih, o ukrepih za preprečevanje in obvladovanje okužb (maska, higiena rok), negi, prehrani, gibanju, razvoju in vzgoji otrok, zmanjševanje socialnih stisk ter vključevanju in krepitvi bolj zdravih navad v vsakdanje življenje.

rok: leto 2025

nosilec: Nataša Kern

8. Preventivne in kurativne dejavnosti Centra za socialno delo Gorenjska, Enota Kranj - Center za pomoč, terapijo in socialno rehabilitacijo zasvojenih in Reintegracijskega centra

Labirint – Sprejemni in dnevni center, Sejmišče 4, Kranj

Kurativne dejavnosti:

- psihosocialna obravnava posameznikov, ki še živijo zasvojen način življenja in njihovih bližnjih oseb (individualna in skupinska obravnava),

- psihosocialna obravnava posameznikov (in njihovih bližnjih oseb), ki vzpostavljajo in vzdržujejo abstinenco od psihoaktivnih snovi ali škodljivih vedenj (individualna in skupinska obravnava),
- vzpostavljane podporne mreže pri reševanju individualne situacije uporabnika (sodelovanje s šolami, CSD-ji, sodišči, zavodi za prestajanje kazni zapora, probacijskimi enotami, zdravstvenimi domovi, psihiatričnimi bolnišnicami, zaposlitvenimi centri, s sorodnimi vzgojnimi in socialnovarstvenimi programi, ipd.).

Preventivne dejavnosti:

- testirna točka za Gorenjsko regijo kot člani regijske mreže Sistema za zgodnje opozarjanje na pojav NPS,
- obravnava mladih eksperimentatorjev (individualna in skupinska obravnava),
- sodelovanje s PUM Radovljica (individualna in skupinska obravnava),
- sodelovanje s šolami pri reševanju konkretnih stisk in težav učencev in pomoč pri reševanju različnih situacij skupaj s strokovnimi delavci šole.

Stanovanjska skupina Katapult, Sejmišče 4, Kranj

Stanovanjska skupina Katapult je namenjena posameznikom in posameznicam (v nadaljevanju: posamezniki), ki vzpostavljajo oz. želijo krepiti abstinenco od prepovedanih substanc in/ali alkohola. Posamezniki imajo v sklopu programa možnost namestitve, vključeni so v dnevno obliko obravnave, ki poteka skozi cel dan. V izven bivalno obravnavo se vključujejo posamezniki, ki so bivalni program že zaključili, svojci in tisti, ki se ne odločijo za celostno bivalno obravnavo.

Delo je terapevtsko usmerjeno z namenom, da posamezniki pri sebi najdejo učinkovitejše in bolj zadovoljujoče načine soočanja z izzivi, s katerimi se tekom življenja srečajo ter hkrati ohranjajo in krepijo abstinenco od psihoaktivnih substanc. Posameznike se nenehno spremlja pri osebnem napredku, integraciji v okolje in uresničevanju njihovih zastavljenih ciljev.

Preko različnih športnih, kulturnih, ustvarjalnih, izobraževalnih, skupnostnih in projektnih tematik posamezniki iščejo svoj smisel, vnašajo red in odgovornost in se pripravljajo na samostojno življenje.

Prav tako se že tekom obravnave v programu vključujejo v prostovoljno delo v lokalnem okolju in ga nadaljujejo tudi po zaključku programa.

Reintegracijski center v Domu Vincenca Drakslerja v Pristavi pri Trziču:

- Program je namenjen celostni obravnavi posameznikov, ki po procesu zdravljenja zasvojenosti ali samostojno vzpostavljeni abstinenци potrebujejo pomoč pri namestitvi, vzpostavljanju temeljev za trajno abstinenco in ponovnem vključevanju v socialno okolje. Je namestitveni in »visokoprazni« tip programa (pogoj za vključitev je vzpostavljena abstinenca od vseh prepovedanih psihoaktivnih substanc in alkohola, v primeru vedenjski zasvojenosti pa od kritičnega vedenja). Izvaja se socialna rehabilitacija in integracija oseb, ki imajo težave z različnimi oblikami zasvojenosti, pri čemer se uporablja raznolike pristope ter upošteva vse človekove razsežnosti. Posebnost pristopa je tako imenovana »pol odprta« obravnava in individualni pristop, saj imajo uporabniki različne predhodne obravnave, izkušnje, potrebe in težave.
- Program zajema tudi izven bivalno obravnavo, ki poteka v obliki podpornih pogovorov in različnih aktivnostih. Namenjena je osebam, ki imajo težave z zasvojenostjo in ne potrebujejo oz. želijo bivalne obravnave ter svojcem oseb, ki imajo težave z zasvojenostjo. Prav tako se v to obliko vključujejo tisti, ki so zaključili ali izstopili iz bivalne obravnave.
- Program skozi različne aktivnosti promovira zdrav način življenja in izvaja preventivo pred zasvojenostjo (predavanja za različne ciljne skupine, povezovanje z drugimi organizacijami, udeležba v skupnostnih akcijah v lokalnem okolju ipd.).

rok: leto 2025

nosilki: Suzana Gladović in Mateja Kovačič Šubic

C. FINANČNI PLAN:

Preventivne dejavnosti:

v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah MOK	17.992,00 €
. vrtci	1.200,00 €
. osnovne šole	11.995,00 €
. srednje šole in DŠD Kranj	4.797,00 €

Aktivnosti LAS

. stroški okroglih miz, predavanj, strokovnih srečanj, preventivnih programov, preventivnih akcij, drugi odhodki (pogostitev, strokovno izobraževanje)	968,00 €
--	----------

Skupaj sredstva: 18.960,00 €

Pripravila:
Manja Vovk

Suzana Gladović
Predsednica LAS,

Matjaž Rakovec
Župan

